

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Затверджено

На засіданні кафедри соціальної педагогіки
та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 20 січня 2022 р.)

В.о.завідувача кафедри

доц. В.С. Корнят

Силабус з навчальної дисципліни «Гене́за соціальної роботи»,
що викладається в межах ОПП Соціальна педагогіка першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 231 Соціальна робота

Львів – 2022

Назва дисципліни	Гене́за соціальної роботи
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського,7,
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота
Викладачі	Мартіросян Леся Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Верхоляк Марія Романівна, асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактна інформація викладачів	ел. пошта: lesia.martirosian@lnu.edu.ua mariya.verkholyak@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Середа, 13.30 – 15.00 (Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи, вул. Туган-Барановського, 7) Також, консультації можуть бути в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/employee/martirosian-l-a

Інформація про дисципліну	Дисципліна «Гене́за соціальної роботи» є нормативною дисципліною зі спеціальності 231 Соціальна робота для Освітньої програми Соціальна педагогіка, яка викладається у <u>2</u> семестрі в обсязі <u>4</u> кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	<p>Курс «Гене́за соціальної роботи» призначено для здобувачів першого бакалаврського рівня другого року денної та заочної форми навчання. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес становлення соціальної роботи як суспільної та професійної практики соціальної підтримки і допомоги від стародавніх часів і до сьогодення.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <p>Змістовий модуль 1. Гене́за історичних форм практики соціальної підтримки та допомоги у країнах Західної Європи.</p> <p>Змістовий модуль 2. Гене́за історичних форм соціальної підтримки та допомоги в Україні.</p>
Мета та цілі дисципліни	<p>Метою викладання навчальної дисципліни є: формування у студентів знань про особливості еволюції форм, методів і засобів соціальної підтримки, що склались історично та їх трансформацію у соціальну роботу як вид професійної діяльності; основні моделі соціальної роботи; взаємозв'язок соціальної роботи, соціальної політики та соціальної педагогіки у західноєвропейських країнах і в Україні.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування у студентів знання історичного досвіду соціальної організації держави і суспільства у європейських народів в тому числі і в українців; - формування уявлень студентів про сутність соціальної підтримки та допомоги, як складної соціальної системи що має історичні традиції та соціальної політики, як засобу її реалізації; - формування цілісного уявлення про теорію і практику соціального виховання, як важливої складової частини системи соціальної підтримки та допомоги; розуміння його соціокультурної зумовленості; - вивчення особливостей форм, методів, засобів і технологій соціальної підтримки та допомоги в їх історичній ретроспективі; - формування знань про становлення соціальної роботи як виду професійної діяльності; етапів становлення системи соціального захисту; змісту роботи в соціальній сфері сьогодення.

**Література для вивчення
дисципліни**

Базова:

- 1) Глазунов С. В. Нариси з історії соціальної роботи : навч. вид. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2015. 116 с.
- 2) Історія соціальної роботи : навч. посіб. / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос ; МОН України, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – Вид. 3-є доп. та перероб. – Умань : Візаві, 2018. -185 с.
- 3) Теорія та історія соціальної роботи : навч. посіб. / уклад. О. О. Матрос ; МОН України, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань : Візаві, 2020. 244 с.
- 4) Тихолоз В. В. Історія соціальної роботи : навч.-метод. посіб. для студентів спец. «Соціальна робота» / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Навч.-наук. ін-т пед. освіти, соц. роботи і мистецтва, Каф. соц. роботи і соц. педагогіки. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 407 с.
- 5) Фурман А. В., Підгурська М. В. Історія соціальної роботи : підручник. Київ : Академія, 2018. 160 с.

Допоміжна:

- 6) Горілій А. Г. Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2004. 174 с.
- 7) Докторович М. О. Соціальна робота у пенітенціарній системі. *Педагогічний альманах*. 2010. Вип. 5. С. 204-207. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3AWUScdBCMFOUpOUmF3MmZRdUU/view?resourcekey=0-IfMBfzgmNZSCby0Twx3bg> (дата звернення: 30.01.2022).
- 8) Жінки в історії соціальної роботи : колективна монографія / [Н. Коляда, Т. Кочубей, О. Кравченко [та ін.] ; МОН України, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини, Ф-т соц. та псих. освіти, Каф. соц. педагогіки та соц. роботи, Гендерний центр. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 252 с.
- 9) Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / упоряд. С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова, О. Л. Караман. Луганськ : Альма-матер, 2005. 408 с.
- 10) Караман О. Л. Репресивний та філантропічний етапи розвитку соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми засудженими в історії зарубіжних і вітчизняних пенітенціарних систем. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2010. № 1. С. 72-78.
- 11) [Кубіцький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях](#) : навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2010. 124 с.
- 12) Кубіцький С. О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах : навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2009. 298 с.
- 13) Лібанова Е. Україна: глибина нерівності. *Дзеркало тижня*. 2016. № 35. С 1,4. URL:

<https://zn.ua/ukr/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti-.html> (дата звернення: 30.01.2022).

- 14) Марисюк К. Становлення Пенсивальнської та Обернської пенітенціарних (в'язничних) систем. URL: <http://radnuk.info/statti/229-kruminal-pravo/15340-2011-01-23-01-37-22.html> (дата звернення: 30.01.2022).
- 15) Мартіросян Л. А., Мартіросян А. Г. Виникнення та історична еволюція пенітенціарних систем світу, як соціальних інституцій перевиховання і ресоціалізації. *Держава і право* : зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. Київ, 2013. № 4(62). С. 292-299.
- 16) Мартіросян Л. А., Мартіросян А. Г. Виховний підхід до кримінальної відповідальності неповнолітніх у західноєвропейській ювенальній юстиції: історичний аспект. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2015. № 1 : Педагогічні науки. С. 157-164. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6579/1/34.pdf> (дата звернення: 30.01.2022).
- 17) Мартіросян Л. Практика вирішення проблем суспільства через механізм соціального піклування: історичний досвід стародавньої Греції. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. № 2. С. 3-13. URL: <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/article/view/38/28> (дата звернення: 30.01.2022).
- 18) Мартіросян Л. Соціокультурний феномен сім'ї в історико-педагогічній ретроспективі. *Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики* : колективна монографія / за редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк, 2021. С. 8-35. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37126/1/V_liutyi_V_Petrovich_SWF_2021.pdf (дата звернення: 30.01.2022).
- 19) Мартіросян Л. А. Соціокультурні особливості інституту батьківської влади у римській сім'ї: історико-педагогічний аспект. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського*. Серія: Педагогіка і психологія. 2020. Вип. 64. С. 140-146. URL: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/8320/1/NZ64-140-146.pdf> (дата звернення: 30.01.2022).
- 20) Мартіросян Л. А. Феномен дитячої інвалідності: філософсько-історична рефлексія. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2017. № 2(18). С. 108-115. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153588542.pdf> (дата звернення: 30.01.2022).
- 21) Надточій Б. Пенсійне страхування в Україні: історичний аспект. *Соціальний захист*. 2000. № 1, 3.
- 22) Поліщук В., Янкович О. І. Історія соціальної педагогіки та соціальної роботи : курс лекцій. Тернопіль, 2009. 256 с.
- 23) Пономаренко О. В. З історія започаткування соціальної роботи в Америці. *Вісник Запорізького державного університету*. Педагогічні науки. 2002. № 1. URL:

	<p>https://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/2362.pdf (дата звернення: 30.01.2022).</p> <p>24) Савицький В. І. Генеза благодійності в Україні (Методологія історії соціальної роботи в Україні) : навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут». Київ : НТУУ «КПІ», 2007. 136 с.</p> <p>25) Трубич С. Ю., Швець В. Є. Формування системи соціального забезпечення. Історія соціальної роботи страхування (про пенсійну систему в США, Англії, Швеції). <i>Фінанси України</i>. 2000. № 2. С. 110-114.</p> <p>Інтернет-ресурси: Електронний репозитарій ЛНУ : сайт. URL: http://dspace.lnulibrary.lviv.ua/ (дата звернення: 30.01.2022). Наукова бібліотека ЛНУ : сайт. URL: https://lnulibrary.lviv.ua/en/about-us-en/ (дата звернення: 30.01.2022). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : веб-сайт. URL: http://www.nbuv.gov.ua/ (дата звернення: 30.01.2022).</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p><u>Денна форма навчання:</u> 48 годин аудиторних занять. З них: 32 години – лекцій, 16 годин – практичних занять та 72 годин самостійної роботи</p> <p><u>Заочна форма навчання:</u> 14 годин аудиторних занять. З них: 6 годин – лекцій, 8 годин – практичних занять, 106 годин – самостійна робота студентів.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності: ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

	<p>ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>Фахові компетентності спеціальності ФК 1 Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). ФК 3 Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення. , ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.</p> <p>Програмні результати навчання (за освітньою програмою) ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p>
Ключові слова	Соціальна допомога і опіка, філантропія, християнська концепція милосердя, громадські роботи, соціальне піклування, соціальне виховання, соціально-педагогічна діяльність, соціальна політика, соціалізація, ресоціалізація, виховні будинки, пенітенціарна система, ювенальна юстиція, ювенальна правосуддя, соціальна патологія, безробіття, соціальне забезпечення, соціальна підтримка, соціальне страхування, професійна соціальна робота.
Формат курсу	Очний / заочний
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	іспит

Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Основи соціалізації особистості».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції (вступна, інформативна, проблемна, лекція-дискусія та ін.), бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм, обговорення, дискусії), підготовка презентацій, виступи.
Необхідні обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проектор, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Семінарські заняття: 24 бали (8×3) Самостійна робота: 16 балів (16 завдань × 1) Модульна контрольна робота: 10 балів (2×5) Іспит – 50 балів</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що виконані студентами завдання для семінарських, практичних занять сприятимуть опануванню умінь працювати з науковими джерелами, сприятимуть формуванню навиків самостійної роботи.</p> <p>Списування, використання без дозволу інформації з робіт інших учасників курсу становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі семінарські, практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених у курсі.</p> <p>Література. Уся література, яку здобувачі освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання усіх завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням; не допускається списування та плагіат;</p>

	<p>несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Теоретичні підходи до розуміння історичних процесів соціальної роботи. 2) Ідеї благодійності в етиці і філософії та релігійних віруваннях. 3) Архаїчні форми соціальної допомоги. 4) Особливості соціальної організації афінського поліса та практика вирішення соціальних проблем суспільства через механізми соціального піклування . 5) Особливості соціальної організації спартанського поліса та практика вирішення соціальних проблем суспільства через механізми соціального піклування . 6) Особливості соціальної організації стародавнього Риму. Основні види соціальної допомоги у стародавньому Римі. 7) Соціальний статус дитинства у стародавньому Римі. Батьківська сім'я як інститут соціальної опіки. Римське право про соціальну опіку і піклування. 8) Соціальні патології античного суспільства та заходи соціального захисту населення. 9) Основні риси суспільно-економічного і політичного розвитку Західної Європи в період раннього і класичного Середньовіччя. Формування соціальної структури середньовічного суспільства. 10) Соціальна роль церкви в середньовічному суспільстві. Соціальне вчення християнської церкви. Ідеал „істинно віруючої” людини. Ідеал бідності. 11) Особливості церковно-громадської системи соціальної опіки в епоху Середньовіччя. 12) Середньовічна сім'я, її функції соціального захисту. Поняття дитинства. Соціальна підтримка дитинства. 13) Характеристика причин голодних катастроф та епідемій. Роль церкви у боротьбі з епідеміями. 14) Соціальні патології та спроби боротьби з ними: злочинність, проституція. 15) Формування системи „ізоляції”. Зміна ставлення середньовічного суспільства і церкви до жебраків і бідняків. 16) Соціальний феномен полювання на відьом як відображення соціальних проблем. 17) Поява світських інститутів соціальної допомоги у країнах Західної Європи. 18) Шляхи створення нової системи опіки і піклування у Франції та Англії в період становлення капіталістичного суспільства. 19) Наслідки поширення жебрацтва в Іспанії в період становлення капіталістичного суспільства . 20) Вплив Просвітництва на реформування системи опіки і піклування. Система соціальної підтримки у Франції.

- 21) Трансформація системи соціальної підтримки в Англії під впливом ідей Просвітництва.
- 22) Система соціальної підтримки в німецьких землях під впливом ідей Просвітництва
- 23) Соціальні патології та критерії «бідності» у буржуазному суспільстві Західної Європи в епоху Нового часу.
- 24) Розвиток медичного напрямку у системі соціальної опіки і піклування в епоху Нового часу.
- 25) Реформи кримінального права і створення пенітенціарної системи в епоху Нового часу .
- 26) Соціальні проблеми робітничого класу в Європі у ХІХ ст. Кризові явища у сім'ї, як інституті соціального захисту. Соціальний статус дитинства, його особливості.
- 27) Поява соціального законодавства в Європі. «Карцерна» системи опіки і піклування.
- 28) Американська система соціальної допомоги в період промислової революції.
- 29) Поява нових соціальних патологій в індустріальному суспільстві та їх роль у змінах підходів до соціальної опіки та благодійності.
- 30) Виникнення ювенального правосуддя. Виховні підходи до злочинності неповнолітніх.
- 31) Освітні реформи, створення системи освіти, як структурної частини соціальних реформ
- 32) Діяльність благодійних організацій у карцерній системі соціальної опіки і піклування.
- 33) Виникнення теорії соціальної роботи у США. Її теоретичне обґрунтування Мері Елен Річмонд та Джейн Адамс
- 34) Формування нової мети соціальної роботи у середині ХХ ст. - суспільна злагода і стабільність.
- 35) Американська і європейська моделі соціальної роботи і соціального забезпечення.
- 36) Сакральні особливості архаїчних форм допомоги у стародавніх слов'ян.
- 37) Общинні, сакральні і господарські форми взаємодопомоги в дохристиянській Русі.
- 38) Хрещення Русі і “жебракoлюбство” як морально-етичний феномен православ'я та спосіб соціальної допомоги .
- 39) Роль церкви в підтримці жебраків, убогих і сиріт у княжий період Русі.
- 40) Перші українські благодійні заклади: благодійні будинки і хати, лікарні, притулки, скудельниці.
- 41) Великокняжа філантропія.
- 42) Середньовічна церковно-громадська система соціальної допомоги в Україні.
- 43) Традиції соціального захисту української сім'ї, захист дитинства.
- 44) Форми і засоби соціальної допомоги в серед українців часів козаччини.
- 45) Благодійна діяльність гетьманів і козацької старшини.
- 46) Роль української церкви у системі соціальної допомоги часів козаччини.
- 47) Реформи системи соціальної допомоги в період правління Петра І та боротьба з жебрацтвом в епоху «двірцевих переворотів».

	<p>48) Реформування системи соціальної допомоги в період правління Катерини II та його наслідки для України.</p> <p>49) Державна система виховання як складова частина універсальної системи соціальної опіки.</p> <p>50) Земська система соціальної допомоги та освіти.</p> <p>51) Приватна філантропічна діяльність українських благодійників XIX ст.</p> <p>52) Особливості функціонування церковної системи соціальної допомоги в XIX- поч. XX ст.</p> <p>53) Соціальні заворушення в Російській імперії на початку XX ст. Профспілки і фабзавкоми. “Трудова допомога” і її основні форми поч. XX ст.</p> <p>54) Нові органи управління соціальною сферою у радянський період.</p> <p>55) Політичні і соціально-економічні процеси в СРСР в кінці 20-х – на початку 30-х рр. Соціальна політика тоталітарної держави: командно-адміністративний режим в соціальній сфері; анти селянська політика.</p> <p>56) Соціальна структура українського суспільства на межі 30-40-х рр. Реорганізація системи управління соціальною сферою і мережі установ соціального забезпечення.</p> <p>57) Соціальна політика і соціальна робота в 1950-х – першій половині 1980-х рр. Застійні і кризові явища в економічному житті СРСР, їх соціальні наслідки.</p> <p>58) Соціальне страхування як вид соціальної допомоги.</p> <p>59) Формування системи соціального захисту в Україні у нових політико-ідеологічних та соціально-економічних умовах. Створення мережі державних соціальних відомств України на кінець 1999-2000р.р. Діяльність державної служби зайнятості (1990р.), її структура і завдання.</p> <p>60) Система соціального обслуговування в Україні у 90-2000 р.р. Радянський підхід до нарахування пенсій.</p> <p>59. Діяльність територіальних центрів.</p> <p>60. Діяльність соціальних служб для молоді та дітей.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	<p>Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти історичних процесів соціальної роботи</p> <p>Теоретичні підходи до розуміння історичних процесів соціальної роботи. Парадигмальний підхід до історичного процесу соціальної роботи. Дефініції поняття «соціальна робота»; мета, завдання, види і типи соціальної роботи. Періодизація історії соціальної роботи. Поняття «благо» як центральна категорія традицій соціальної опіки і піклування та їх еволюції. Поняття «благо» та «благодійність» у світових релігіях.</p>	Лекція – 2 год, Семінарське	1, 2, 3, 4, 5	Укласти термінологічний словник історії соціальної роботи (3 год)	1 тиждень
2	<p>Тема 2: Архаїчний та філантропічний період соціальної опіки і піклування у Стародавній Греції</p> <p>Архаїчні форми соціальної підтримки. Стародавній концепт родової підтримки. Ідеологема підтримки. Суб'єкти допомоги. Особливості соціальної організації Спарти. Суб'єкти і об'єкти соціальної допомоги. Соціальні ізгої... Законодавство Спарти як механізм реалізації соціальної політики. Інститути соціальної допомоги та система фінансування. Форми та методи соціальної допомоги у Спарті. Державна система освіти, як засіб соціальної підтримки громадян. Особливості соціальної організації афінського</p>	Лекція – 2 год,	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 17, 22		2 тиждень

	<p>поліса. Соціальні реформи часів Солона. Суб'єкти і об'єкти соціальної допомоги. Соціальні ізгої. Інститути соціальної допомоги та їх фінансування. Соціальні реформи Перікла. Идеологема державного та аристократичного патерналізму. Громадські роботи, свята і видовища, як основні форми допомоги. Система прав і обов'язків громадян як важливий засіб і механізм реалізації соціальної політики в афінського поліса. Боротьба з соціальними патологіями грецьких полісів.</p>				
3	<p>Тема 3. Філантропія у Стародавньому Римі. Особливості соціальної організації римського суспільства. Реформи Сервія Тулія та формування идеологеми соціальної допомоги – патрон-клієнт. Суб'єкти патерналістської допомоги. Державний концепт права допомоги. Інститути соціальної допомоги. Інститут батьківської влади. Римське право про соціальну опіку і піклування. Соціальна політика римської держави. Види державної соціальної допомоги громадянам. Видовищна філантропія. Фінансування інститутів допомоги. Соціальна благодійність християнських общин. Соціальні ізгої. Боротьба держави з соціальними патологіями. Філантропія у Візантійській імперії. Соціальна політика держави. Теологічна идеологема допомоги. Філантропія - любов до Бога. Концепт єдності світської влади та церкви. Приватна благодійність. Бідняки - об'єкти соціальної допомоги. Святкова філантропія, її відмінності від античної. Види державної соціальної допомоги. Благодійницька діяльність церкви. Соціальні ізгої, боротьба з патологіями.</p>	<p>Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 19, 22</p>	<p>Напишіть есе (-6-7 ст.) на тему: «Традиції патерналізму у грецькій філантропії» (6 год) Складіть порівняльну таблицю соціальної допомоги у Стародавніх Афінах часів Солона та Перікла (6 год)</p>	<p>3 тижень</p>

4	<p>Тема. Формування відкритої системи церковно-громадської благодійності в період Середньовіччя у Західній Європі.</p> <p>Зміна соціокультурної ситуації у Західній Європі в період раннього Середньовіччя. Ідеологема допомоги в імперії Каролінгів. Право допомоги в концептах васалітету. Теологічна концепція допомоги. Бідність, як суспільний ідеал. Становлення відкритої церковно-громадської системи опіки і піклування. Суб'єкти, об'єкти, соціальні інститути допомоги, їх фінансування. Соціальні ізгої та соціальні проблеми. Зміна соціокультурної ситуації в період класичного Середньовіччя. Поява міст і міського способу життя. Зміни у соціальному складі населення. Поява світських форм соціальної допомоги (ремісничий цех та міське самоврядування) як суб'єкти допомоги. Концепт сімейної та цехової солідарності. Соціальна допомога у німецьких князівствах. Соціальна допомога у Франції. Соціальна допомога в Англії.</p> <p>Голод, масові епідемії лепри та чуми та їх соціальні наслідки. Виникнення ізоляторів для хворих, їх функції. Соціальні патології та боротьба з ними. Спроби втручання держави, як нового соціального інституту у церковно-монастирську системи соціальної допомоги</p>	Лекція – 2 год,	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 18, 20, 22		4 тиждень
5	<p>Тема. Криза відкритої церковно-громадської системи соціальної опіки і піклування та її розгортання в період пізнього Середньовіччя</p> <p>Зміна соціокультурної ситуації в період пізнього Середньовіччя. Зміна свідомості і</p>	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 18, 20, 22	Напишіть есе (-6-7 ст.) на тему: «Патерналізм у релігійній системі допомоги в епоху Середньовіччя» (6 год)	5 тиждень

	<p>світогляду середньовічної людини. Великі географічні відкриття. Реформація та нові суспільні цінності. Зміна суспільного відношення до бідності та її ролі у суспільстві. зміни функцій між державою і церквою у системі надання допомоги. Поглиблення соціальних патологій, нові епідемічні хвороби та їх наслідки для суспільства. Система медичної допомоги. Ізолятор як новий інститут соціальної благодійності та поліцейська функція держави. Боротьба з жебрацтвом та початок реформи церковно-монастирської системи допомоги в Англії. Боротьба Франції з жебрацтвом, особливості формування системи «ізоляції» у Франції.</p>				
6	<p>Тема. Остаточна ліквідація системи відкритого піклування у Західні Європі, початок становлення системи «ізоляції». . Філософія допомоги у раньобуржуазному суспільстві. Нова соціальна політика, її основні принципи: ізоляція та примусова праця. Створення державної системи виправних будинків – ізоляторів: робітних будинків в Англії та госпіталів у Франції. Особливості їх функціонування.</p>	Лекція 2- год	1, 2, 3, 4. 5, 6, 9, 12, 22		6 тиждень

7	<p>Тема. Особливості функціонування системи «ізоляції» в епоху Просвітництва. Зміна ролей держави і церкви в організації функціонування системи «ізоляції» у XVII ст. Епоха Просвітництва, нові суспільні цінності, їх суперечність з ідеологією «ізоляції». Вплив буржуазних революцій на розвиток підходів до соціальної підтримки і допомоги. Ізгої суспільства, соціальні патології. Феномен «полювання на відьом»</p>	<p>Практичне заняття 2- год</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 20, 22</p>	<p>Напишіть есе (-6-7 ст.) на тему: «Еволюція підходів до розуміння бідності в епоху Середньовіччя» (3 год) Складіть порівняльну таблицю реформ відкритої системи соціальної підтримки в Англії (3 год)</p>	<p>7 тиждень</p>
8	<p>Тема. Реформування соціальної сфери у Європі та США в період становлення індустріального суспільства. Зміна соціокультурної ситуації. Становлення нового типу економіки та соціальної структури суспільства. Невідповідність системи ізоляції потребам економіки і суспільства становище робітників, жінок і дітей. Реформа кримінального права і створення пенітенціарної системи. Становлення соціального законодавства. «Ельберфельдська» система допомоги в Німеччині. Система допомоги у Франції, Англії та США.</p>	<p>Лекція – 2 год,</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 14, 18, 20, 22</p>		<p>8 тиждень</p>

9	<p>Тема. Соціальна робота з неповнолітніми злочинцями. Завершення становлення «карцерної» системи соціальної допомоги.</p> <p>Зміна соціальних функцій сім'ї, статус дитинства.</p> <p>Система освіти. Опіка дітей сиріт та дітей-інвалідів. Соціальна реабілітація неповнолітніх злочинців, ювенальне правосуддя. Виникнення служби пробації. Концепція «карцерної» системи соціальної допомоги. Спеціалізована допомога, як основна ідея карцерної системи благодійності. Суперечності і недоліки «карцерної» концепції опіки</p>	Лекція – 2 год, Семінарське – 1 год	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 15, 16, 22	Складіть порівняльну таблицю характеристик систем опіки, які існували у Західній Європі у період XVIII – поч. XX ст. : «системи ізоляції» та «карцерної системи опіки» (6 год.)	9 тиждень
9	Модульна контрольна робота	Практичне заняття – 1 год.	1-25	Підготовка до МКР (3 год.)	9 тиждень
10	<p>Тема. Становлення теорії та розвиток практики соціальної роботи.</p> <p>Практика соціальної роботи в Західній Європі та США поч. XX ст. Виникнення теорії соціальної роботи: Мері Елен Річмонд та Джейн Адамс. Формування нової мети соціальної роботи у середині XX ст. - суспільна злагода і стабільність. Розвиток теорії соціальної роботи: функціональна та діагностична школи, їх представники. Американська модель соціальної роботи і соціального забезпечення. Приватне соціальне страхування та державна допомога. Європейська модель соціальної роботи і соціального забезпечення. Соціальне законодавство країн Європейського Союзу.</p>	Лекція – 2 год,	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 22, 23, 25		10 тиждень

	Участь держави, роль місцевих органів самоуправління у системі соціальної допомоги. Спрямованість соціальних послуг на створення сприятливих умов для нормального функціонування сім'ї як основного осередку суспільства				
11.	<p>Тема. Форми соціальної благодійності архаїчного періоду та часів Давньої Русі.</p> <p>Побут і мораль східних слов'ян у вітчизняних і закордонних джерелах та літературі. Особливості архаїчних форм допомоги у стародавніх слов'ян. Общинні, сакральні і господарські форми взаємодопомоги в дохристиянській Русі. Соціальна стратифікація і початок державності на території України. Трансформація підходів до здійснення соціальної опіки і піклування в феодальному суспільстві часів Давньої Русі. Соціальна організація ранньо-феодальної держави, формування національного характеру наших предків.</p> <p>Хрещення Русі і “жебраколюбство” як морально-етичний феномен православ'я. Роль церкви в підтримці жебраків, убогих і сиріт. Перші українські благодійні заклади: благодійні будинки і хати, лікарні, притулки, скудельниці. Зародження і розвиток приватної благодійності. Великокняжа філантропія. Церковно-громадська система соціальної допомоги</p>	Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год.	1, 3, 3, 4, 5, 9, 22, 24	Підготувати презентацію з текстовим супроводом на тему: «Відомі теоретики соціальної роботи» (3 год) Складіть порівняльну таблицю американської та європейської моделей допомоги.	11 тиждень
12	Тема. Формування церковно-громадської системи соціальної допомоги в XIV – XVII століттях. Система соціальної підтримки у часи Козацької республіки	Лекція – 2 год,	1, 3, 3, 4, 5, 8, 9, 22, 24		12 тиждень

	<p>Соціальна організація українського суспільства часів козаччини. Суб'єкти та об'єкти соціальної допомоги. Інститути соціальної благодійності, форми і засоби соціальної допомоги у козацькій державі. Благодійна діяльність гетьманів і козацької старшини.</p> <p>Громадська система соціальної опіки і благодійності в часи козаччини. Особливості селянської громади XIV – XVII ст.. у порівнянні з давньоруською громадою. Роль української церкви у системі соціальної допомоги часів козаччини. Церковні громади містян – братства, як новий суб'єкт надання соціальної допомоги. Братські шпиталі та організація медичної допомоги. Братські школи та їх значення для розвитку системи соціальної допомоги в тогочасній Україні.</p>				
13	<p>Тема. Знищення національних традицій благодійності та створення державної системи соціальної опіки після приєднання України до Російської імперії (XVIII ст.)</p> <p>Зміна соціальної організації українського суспільства після приєднання України до Московського царства. Знищення козацької держави імперською владою Росії. Реформи системи соціальної допомоги в період правління Петра I. Реформування системи державного управління і соціальної благодійності, його основні етапи. Створення системи соціального захисту: центральні органи; міські магістрати; дідичі для кріпаків, війти і соцькі для вільного населення. Діяльність закритих закладів соціальної опіки:</p>	<p>Лекція – 2 год, Семінарське – 2 год</p>	<p>1, 3, 3, 4, 5, 9, 22, 24</p>	<p>Підготувати презентацію з текстовим супроводом на тему: «Благодійність козаків: видатні постаті української історії» (6 год.)</p> <p>Підготувати презентацію з текстовим супроводом на тему: «Львівська братська школа: соціальний освітній заклад та осередок українства» (6 год.)</p>	<p>13 тиждень</p>

	<p>гамівні і прядильні будинки, шпиталі. Реформа системи соціальної допомоги Катериною II. Знищення козащини та козацької системи соціальної допомоги. Діяльність приказів соціальної опіки (1775р.). Знищення української національної системи освіти Катериною II та її зросійщення. Діяльність приватних благодійних товариств. Традиції громадської допомоги і опіки в українському селі у XVIII ст..</p>				
14	<p>Тема. Благодійність та соціальна допомога в Україні у XIX –поч. XX ст. Земська система опіки. Сільська, волосна, міська, церковно-парафіяльна, приватна Поява соціального законодавства у Російській імперії. Соціальне страхування, соціальний захист дитинства. Приватна філантропія українських благодійників, діяльність благодійних товариств. Церковно-парафіяльна опіка. Громадсько-релігійні соціальні рухи. Вплив революційних подій на зародження нових організацій соціального захисту робітників. Профспілки і фабзавкоми. “Трудова допомога” і її основні форми. Перші наукові дослідження соціальних патологій.</p>	Лекція – 2 год,	1, 3, 3, 4, 5, 8, 9, 22, 24	<p>Підготувати презентацію і текстовий супровід про діяльність українських благодійників і меценатів у сфері освіти і виховання у XIX столітті. (6 год.) Складіть таблицю «Структура інститутів допомоги які функціонували в Україні у XIX – поч. XX ст.» (лікувальні установи (лікарні, будинки для душевнохворих); установи опіки (богадільні, інвалідні будинки для невиліковно хворих); навчально-виховні заклади (виховні будинки, сирітські будинки, училища для дітей канцелярських службовців); місцеві благодійні товариства. В таблиці коротко опишіть функції вказаних інститутів.(6 год)</p>	14 тиждень

15.	<p>Тема. Соціальна політика та система соціального забезпечення у період радянської влади</p> <p>Зміна соціальної організації суспільства в радянську добу. Створення системи соціального забезпечення. Держава, як єдиний суб'єкт соціальної опіки. Об'єкти піклування: неповнолітні злочинці, інваліди, діти-сироти, хворі.</p> <p>Створення в 20-х р.р. системи соціального виховання в Україні. Створення в 20-х р.р. системи соціального виховання в Україні.</p> <p>Створення органів соціальної допомоги для різних категорій інвалідів. Введення законодавства про пенсійне забезпечення по старості, як самостійного виду соціального забезпечення (1928-1932 р.р.). Створення кас взаємодопомоги. Соціальна політика радянської влади щодо українського селянства. Голод 1921р. Геноцид українського населення 1932-33 р.р. Третій голодомор в Україні. Система соціального забезпечення в 50-90-х р.р. ХХ століття. Основні напрямки матеріального забезпечення громадян. Класовий підхід. Безкоштовне медичне обслуговування, його особливості та партійно-класовий підхід. Особливості фінансування державного соціального забезпечення.</p>	Лекція – 2 год,	1, 3, 3, 4, 5, 9, 21, 22, 24		15 тижня
16	<p>Тема. Соціальна робота в незалежній Україні.</p> <p>Соціальні проблеми українського суспільства в період незалежності. Реформування радянської системи соціального забезпечення. Правове регулювання соціального</p>	Лекція – 1 год, Семінарське – 2 год	1, 3, 3, 4, 5, 9, 21, 22, 24	1. Підготувати презентацію і текстовий супровід на тему: «Підхід А.С. Макаренка до роботи з неповнолітніми злочинцями та бездомними дітьми»	16 тиждень

	<p>обслуговування. Створення територіальних центрів та соціальних служб для дітей та молоді. Причини розгортання соціального конфлікту у 2014р. Війна на Сході України та її соціальні наслідки. Волонтерство і самопомога населення сьогодні як важлива частина системи соціальної підтримки населення. Нові форми державної соціальної допомоги переселенцям, воїнам АТО, дітям постраждалим від війни. Спроби соціальних реформ в Україні . Їх результати та соціальні наслідки.</p>			<p>2. Підготувати презентацію і текстовий супровід на тему: « Школа української педології в 30-40 р.р. ХХ ст.» (3 год). 3. Напишіть есе (-6-7 ст.) на тему: «Роль радянської системи соціального забезпечення у формуванні патерналізму у політичній свідомості українців» (3 год).</p>	
16.	Модульна контрольна робота	Практичне заняття – 1 год.	1-25	Підготовка до МКР (3 год)	16 тиждень